

МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚДА ЯРАШУВ ТЎҒРИСИДАГИ ИШЛАР БЎЙИЧА ИШ ЮРИТИШ ТАРТИБИ

Қаххоров Дилшод Гафур ўғли

Ички ишлар вазирлиги масъул ходими

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7095704>

ARTICLE INFO

Received: 14th September 2022

Accepted: 16th September 2022

Online: 20th September 2022

KEY WORDS

Ўзбекистон

Республикасининг Маъмурий
жавобгарлик тўғрисидаги
кодекси, Қонун,
ярашилганлиги муносабати
билан маъмурий
жавобгарликдан озод қилиш
институтини.

Ҳозирда замонавий илм-фан ва амалиётда "шахс ҳуқуқий мақоми", жумладан "фуқаролик" муаммоларининг назарий жиҳатларини англаш ҳамда давлатларнинг ички қонунчилигида бу борадаги масалаларни ҳал этишга бўлган уринишларнинг ортиши кузатилмоқда. Уларнинг ижтимоий-сиёсий ривожланиши, глобаллашув таъсирига тушиши ва ўзаро интеграциялашув жараёнларига тортилиши натижасида шахс ҳуқуқий мақоми белгилашга қаратилган юқоридаги муаммоларни бартараф этиш бўйича аниқ позицияни яратиш масаласи нафақат миллий, балки халқаро ҳуқуқнинг кундалик муҳокама объектига айланишига сабаб бўлмоқда[1].

Шу боис, Миллий қонунчилигимиз нормаларини таҳлил этиш, уларда

ABSTRACT

Ушбу мақолада Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида ярашилганлиги муносабати билан маъмурий жавобгарликдан озод қилишда иш юритув тартиби ҳақида сўз боради.

мавжуд коллизия ва ҳуқуқий бўшлиқларни аниқлаш ҳамда уларни бартараф этишга қаратилган илмий асосланган таклиф ва тавсияларнинг ишлаб чиқилиши муҳим аҳамият касб этади[2]. Шу боис, Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 4 октябридаги "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш ҳақида"ги ЎРҚ-720-сон қонуни билан Маъмурий ҳуқуқ оиласига янги тушунча яъни, МЖТКнинг 212-моддаси "ярашилганлиги муносабати билан маъмурий жавобгарликдан озод қилиш" номи билан қўшилди ва яраштирув институти ўз ичига МЖТКнинг 40-моддасида (туҳмат), 41-моддасида (ҳақорат қилиш), 45-моддасида (фуқароларнинг турар жойи

дахлсизлигини бузиш), 46-моддасида (фуқарога маънавий ёки моддий зарар етказиши мумкин бўлган маълумотларни ошкор этиш), 461-моддасида (шахсий ҳаёт дахлсизлигини бузиш), 52-моддасида (енгил тан жароҳати етказиш), 612-моддасида (мулкни қасддан нобуд қилиш ёки унга зарар етказиш), 104-моддасида (экинзорларни пайҳон қилиш, қишлоқ хўжалик экинларининг далада тўплаб қўйилган ҳосилига зарар етказиш ёки уни йўқ қилиб юбориш, кўчатларга шикаст етказиш), 133-моддасида (транспорт воситалари ҳайдовчиларининг йўл ҳаракати қоидаларини бузиши жабрланувчига енгил тан жароҳати ёки анча миқдорда моддий зарар етказилишига олиб келиши), 134-моддасида (ҳайдовчиларнинг йўл ҳаракати қоидаларини бузиши транспорт воситаларининг ёки бошқа мол-мулкнинг шикастланишига олиб келиши), 183-моддасида (майда безорилик) ҳамда 200-моддасида (ўзбошимчалик) назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликларни содир этган шахс, агар у ўз айбига иқрор бўлса, жабрланувчи билан ярашса ва етказилган зарарни бартараф этса, маъмурий жавобгарликдан озод этилиши мумкинлиги белгилаб қўйилди.

Шунингдек, Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни кўриб чиқувчи орган (мансабдор шахс) тарафларнинг ярашуви муносабати билан ишни судга юбориш тўғрисида қарор чиқаради ва маъмурий жавобгарликдан озод қилиш ҳақидаги масалани ҳал этиш учун иш материалларини ушбу Кодекснинг

3131-моддасида белгиланган тартибда судга юборадиган бўлди.

Бундан ташқари, 212-модданинг биринчи қисмида назарда тутилган ҳуқуқбузарликни бир йил ичида такроран содир этган шахс томонларнинг ярашуви муносабати билан маъмурий жавобгарликдан озод қилинмайдиган бўлди.

Яраштирувда жабрланувчи ёхуд унинг қонуний вакили ярашув тўғрисидаги аризани иш ваколатли органлар (мансабдор шахслар) томонидан кўриб чиқилиши вақтида, шунингдек суд муҳокамасининг исталган босқичида, аммо суд қарор чиқаргунига қадар бериши мумкин ҳамда аризада етказилган зарар бартараф этилгани, шунингдек ярашилганлиги муносабати билан маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳақидаги иш юритилишини тугатиш тўғрисидаги илтимос кўрсатилган бўлиши керак. Агар ярашув ҳақидаги ариза иш биринчи инстанция судида суд муҳокамасидан ўтказилаётганда берилган бўлса, суд уни дарҳол кўриб чиқишга керак.

Қизиқарли жиҳати, агар иш бўйича бир неча жабрланувчи бўлса, фақат барча жабрланувчилар билан ярашувга эришилган тақдирда, ярашув тўғрисидаги ишни юритиш мумкин. Аризани қабул қилиш чоғида ваколатли орган (мансабдор шахс) ва суд жабрланувчига ёки унинг қонуний вакилига суд ярашувни тасдиқласа, у мазкур иш бўйича иш юритишни қайта тиклаш ҳақида илтимоснома бериш ҳуқуқини йўқотишини тушунтириши шарт бўлади.

Ваколатли органлар жабрланувчининг ёки унинг қонуний вакилининг ярашув тўғрисидаги аризасини олгач, уч кундан

ортиқ бўлмаган муддатда ҳуқуқбузарнинг розилигига кўра ишни тарафларнинг ярашуви муносабати билан судга юбориш ҳақида қарор чиқаради ҳамда ишни тегишлилиги бўйича судга юборади.

Ушбу қарорнинг тавсиф қисмида:

маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни юритиш учун асос;

маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ва улар томонидан содир этилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар ҳақидаги маълумотлар;

ярашув тўғрисидаги аризанинг мазмуни ҳамда ҳуқуқбузарнинг аризага нисбатан муносабати кўрсатилади.

Қарорнинг қарор қисмида:

ишни судга юбориш ҳақидаги қарор;

ашёвий далиллар тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилади.[3]

Агар иш бўйича ҳуқуқбузар сифатида иштирок этиш учун бир неча шахс жалб қилинган бўлиб, уларнинг барчаси билан ярашувга эришилмаган бўлса, ярашувга эришилмаган ҳуқуқбузарларга тааллуқли материаллар ажратилади ва улар бўйича иш юритиш умумий қоидаларга риоя этилган ҳолда амалга оширилади. Иш судга келгач муҳокамага қўйилади.

Суд муҳокамасида эътиборли жиҳатлар қуйидагилар:

ярашувнинг ихтиёрийлиги ва унинг сабабларини;

ҳуқуқбузар ўз айбига ихтиёрий равишда иқрор бўлганлигини;

ҳуқуқбузар ўзи содир этган қилмишнинг оқибатларини

англаганлигини ва етказилган зарарни бартараф этиш чораларини кўрган-кўрмаганлигини;

жабрланувчига ёки ҳуқуқбузарга бирон-бир тазйиқ бўлган-бўлмаганлигини;

етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш билан боғлиқ масалаларни;

ҳуқуқбузарнинг, жабрланувчининг ва уларнинг қонуний вакилларининг ярашувга розилиklarини аниқлайди.

Шундан кейин, агар суд мажлисида иштирок этаётган бўлса, адвокатнинг фикрини эшитади[4].

Хулоса ўрнида, агар суд мажлиси давомида ярашув, айбга иқрор бўлиш ихтиёрий эмаслиги, зарарнинг ўрнини қоплашни рад этиш ҳоллари аниқлангудек бўлса, суд тарафларнинг ярашуви муносабати билан ишни судга юбориш тўғрисидаги қарорни бекор қилади ва ишни умумий асосларда кўриб чиқади.

Фойдаланган адабиётлар рўйхати:

1. ЮЛДАШЕВ Дж.Х. "ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING ФУҚАРОЛИГИ ТЎҒРИСИДА"ГИ ҚОНУННИНГ ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИГИНИ ОЛИШ АСОСЛАРИ ВА ШАРТЛАРИНИ БЕЛГИЛОВЧИ АЙРИМ НОРМАЛАРИ ТАҲЛИЛИ // Юрист ахборотномаси - Вестник юриста - Lawyer herald. No 1 (2020), Б.26-31.
2. ЮЛДАШЕВ Дж.Х. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА БОЛАНИНГ ФУҚАРОЛИГИ БИЛАН БОҒЛИҚ МАСАЛАЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ ҲУҚУҚИЙ МЕХАНИЗМЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. № 4. (2020), Б. 38-43.
3. Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 4 октябридаги "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш ҳақида"ги ЎРҚ-720-сон қонуни. <https://lex.uz/docs/5667137>.

4. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси.
<https://lex.uz/docs/97664>.